

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

בפני ועדת הערעורים לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום) התשי"ט-1959
יו"ר הועדה כב' השופטת כאמלה ג'דעון
חבר הועדה – דר' אלכס קורת
חברת הועדה – דר' נעמי אפטר

מערערת

פלונית

ע"י ב"כ עוה"ד י. קיפרמן ואח'

נגד

משיב

קצין התגמולים-משרד הבטחון-אגף השיקום
ע"י ב"כ עוה"ד א. בן אברהם-בוגוד

פסק דין

- 1
2
3 1. לפנינו ערעור על החלטת המשיב מיום 26.3.17, לפיה נדחתה תביעתה של המערערת להכרת
4 זכות נכה על פי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 [נוסח משולב] (להלן "חוק
5 הנכים"), בנימוק כי לא הוכח קשר סיבתי בין תנאי שירותה הצבאי, לבין כאבי גב תחתון
6 שעליהם התלוננה עוד טרם גיוסה.
7
8 2. העובדות הצריכות לענייננו הינן כדלקמן:
9
10 המערערת ילידת 5.11.93.
11
12 בתאריך 19.10.10, היא התייצבה בפני וועדה רפואית של לשכת גיוס חיפה, ונקבע לה פרופיל
13 64 בגין תת משקל (45 ק"ג, גובה 1.55). בבדיקה הנ"ל לא נמצאה אצלה כל הגבלה בגב תחתון,
14 ונרשם כי עמוד השדרה ללא ממצא פתולוגי כולל פרקים ושרירים.
15
16 בשל נחישותה לשרת בתפקיד בעל אופי לחימתי, כפי שכתוב בתביעה שהוגשה על ידה למשיב,
17 היא עלתה במשקל, וביום 6.6.13 התגייסה לשירות חובה עם פרופיל 97.
18
19 3. ביום 5.6.15 סיימה המערערת את שירותה הסדיר, ועברה לשירות קבע עד לשחרורה בחודש
20 12/16.
21
22 4. המערערת הוצבה לשרת בבה"ד 7 בייעוד של מדריכת טכנאים בשטח. לאחר הטירונות היא
23 נשלחה לעבור קורס טכנאים של כ-3 חודשים. לאחר הקורס נשלחה לקורס מפקדים, וכחודש

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

- 1 וחצי לאחר מכן הוצבה לתפקיד של מדריכת טכנאים, תפקיד שאותו ביצעה במשך כשנה
2 וחצי. לאחר מכן הועברה לתפקיד אחראית הדרכה עד לחודש 7/15, אז הוגבלה לעבודה
3 משרדית קבועה עקב הפגיעה בגב תחתון, והפרופיל שלה הורד ל-45 כפי שיפורט בהמשך.
4
- 5 .5 על פי האמור בתצהירה, מיום גיוסה לשירות בטירונות, ובמהלך הקורסים שעברה, ובמסגרת
6 תפקידה כמדריכת טכנאים, היא עסקה בפעילות פיזית מאומצת שכללה, בין השאר, סחיבות
7 יומיומיות של ציוד כבד על הגב במשקלים של עשרות קילוגרמים לרבות נשק ארוך, ערכות
8 לחימה כבדות, אפוד קרב ונשק. עוד נדרשה לטענתה, לפעילות פיזית של הרמה והתקנת ציוד
9 וזיווד של נגמ"שים במשקלים משתנים וכבדים, לביצוע משימות תוך כדי עמידה ממושכת
10 לשעות ארוכות, שמירה על ציוד כבד על הגב וכדומה. כמו כן במסגרת שירותה, היא השתתפה
11 במבצע "צוק איתן" שבמהלכו נדרשה לטענתה, לתת עזרה ללוחמים במשך שעות ארוכות,
12 ולהעביר הדרכות בשטח על ציוד הלחימה לרבות סחיבתו במשך שעות פעילות ארוכות.
13
- 14 .6 לטענת המערערת, בתחילת השירות, היא התחילה לסבול מכאבי רגליים וברכיים במאמצים,
15 בעיקר עם משקל. עקב כאבים אלה היא טופלה באופן נקודתי, ואף ניתנו לה מספר פטורים
16 שאותם היא לא ניצלה בפועל לטענתה, שכן אלמלא היתה מבצעת את המשימות בטירונות
17 ובקורס, לא היתה יכולה להמשיך ולהתקדם בתפקידה כדבריה.
18
- 19 .7 לאחר מספר חודשי שירות שבהם נחשפה לפעילות פיזית קשה, החלה המערערת להתלונן גם
20 על כאבי גב תחתון, ובבדיקה **מיום 7.10.13** נמצאה אצלה רגישות במישוש שרירי גב תחתון
21 והגבלה קלה בתנועות הגב התחתון, והומלץ לה על מנחה ופטור מהרמת משאות מעל 10%
22 ממשקלה. אולם לטענתה עקב רצונה לסיים את הקורס ולבצע את התפקיד, לא מומש הפטור
23 הנ"ל בפועל, והיא המשיכה לבצע את תפקידי השטח, במאמצים רבים, דבר שגרם להחמרת
24 מצבה לטענתה, במיוחד על רקע משקלה הנמוך.
25
- 26 .8 המערערת המשיכה להתלונן על כאבי גב תחתון, והיתה במעקב רפואי ונוקקה לטיפול
27 פיזיותרפיה. בבדיקת C.T **מיום 27.5.15** אובחנו אצלה בלט דיסק בגובה L4-L5, ופריצת
28 דיסק אחורית בגובה L5-S1 עם לחץ משמעותי על השק ובלט הנושק לעצבים בנקבים.
29
- 30 .9 בחודש 6/15 המשיכה המערערת בשירות קבע, ובחודש 7/15 הומלץ על הורדת הפרופיל שלה,
31 על עבודה משרדית קבועה, ועל פטור מהרמת משאות מעל 4 ק"ג. ביום 11.8.15 הורד הפרופיל
32 שלה ל-45 בגין בעיית גב.
33

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

10. חרף האמור, המשיכה המערערת לעשות שמירות בעמידה ממושכת עם נשק כבד לטענתה, לאור התעקשות המפקדים עקב מחסור בנגדים.
11. המערערת המשיכה להתלונן על כאבים, ובדיקת MRI מיום 3.1.16 הדגימה בקע דיסק אחורי בגובה L5-S1 עם לחץ על השק, ובלט דיסק קל אחורי בגובה L4-L5.
12. לטענת המערערת, היא המשיכה וממשיכה לסבול מכאבים והגבלות בגב תחתון לרבות הקרנת כאב לגפיים התחתונות ובעיקר לרגל ימין, וביום 23.3.16 היא הגישה תביעה להכרת זכות על פי חוק הנכים, בגין הפגימה בגב תחתון, שנגרמה לטענתה במהלך ועקב שירותה הצבאי.
- כאן המקום לציין כי בתיקה הרפואי של המערערת קיימת עדות לביקור חד פעמי אצל רופא משפחה מיום 4.3.08 (בהיותה בת 15 שנה) בגין כאב גב תחתון לסירוגין, ובממצאי הבדיקה הנ"ל נרשם "ע"ש ישר, ללא רגישות בחוליות – ללא מימצא פטולוגי קליני" (עמ' 111 לתיק הרפואי).
13. ביום 26.3.17 דחה המשיב את התביעה בנימוק כי אין קשר סיבתי בין תנאי שירותה הצבאי של המערערת לבין כאבי הגב שעליהם התלוננה עוד בטרם גיוסה. את החלטתו הנ"ל ביסס המשיב על חוות דעת מיום 5.2.17, ערוכה על ידי ד"ר עמרי לובובסקי, מומחה לכירורגיה אורתופדית, שבה נקבע, בין היתר, כי ההסבר לכאבי גב תחתון שמהם סובלת המערערת קשור לשכיחות הגבוהה של כאבי גב באוכלוסייה, כולל בגיל צעיר, ולא שייך למאמצים שאותם ביצעה בטירונות. עוד נקבע כי השינויים הניווניים שאובחנו אצלה בעמוד השדרה המותני (שינויים דיסקוגניים L4 עד S1) קיימים אצל אנשים רבים, והם חלק מתהליכים פיזיולוגיים אותם עובר הגוף במהלך השנים, ושכיחים גם באנשים צעירים ואפילו בנערים, ולא נגרמו כתוצאה מהרמת משאות כבדים או ממאמץ במהלך השירות כפי שנכתב בחוות הדעת. עוד הוסיף ד"ר לובובסקי כי בספרות האורתופדית העדכנית אין אף מאמר המתאר מנגנון שבו הרמת משא כבד גורמת לפריצת דיסק באנשים חיים.
14. על ההחלטה הנ"ל הוגש הערעור המונח בפנינו, אשר נתמך בחוות דעת רפואית מיום 21.8.17, ערוכה על ידי ד"ר דוד קרת, מומחה לכירורגיה אורתופדית, שבה קבע כי קיים קשר מובהק של גרימה בין תנאי שירותה הצבאי של המערערת לבין מצב הגב התחתון.
15. במענה לחוות הדעת הנ"ל, הגיש המשיב יחד עם כתב תשובתו, חוות דעת משלימה מיום 29.1.18, ערוכה על ידי ד"ר לובובסקי, שבה חזר על קביעתו הקודמת, והוסיף כי לא מצא

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

- 1 בתיקה הרפואי או בתנאי שירותה של המערערת, כל פעילות חריגה השונה מפעילות אותה
2 מבצעים רוב החיילים בצבא, ולכן לא סביר בעיניו, ליחס לשירות שאותו ביצעה המערערת
3 את התלונות בגין כאבי גב תחתון, שכנראה היתה סובלת מהן בכל מקרה גם אם לא היתה
4 מתגייסת כלל כדבריו. עוד חזר וציין כי בכל מקרה אין שום ספרות הקושרת פריצת דיסק או
5 שינויים בגב עם שרות צבאי, ובוודאי שלא עם שרות צבאי קצר מועד כמו של המערערת.
6
- 7 לאור המחלוקת הרפואית שהתגלעה בין המומחים הרפואיים של הצדדים, מינתה הוועדה 16.
8 את ד"ר דבי רונן, מומחה לכירורגיה אורתופדית, כמומחה רפואי מטעמה. לאחר שבדק את
9 המערערת ובחן את הנתונים שהוצגו בפניו, קבע ד"ר דבי כי אין קשר בין תנאי שירותה הצבאי
10 של המערערת לבין כאביה כיום בנוגע לגב תחתון, תוך שהוא מציין כי אין בספרות הרפואית
11 תימוכין חד משמעי ומובהק סטטיסטי, להתפתחות פריצת דיסק או מגבלה תפקודית של
12 תנועות גב בגין פעילות פיזית.
13
- 14 ב"כ המערער הגיש בקשה לפסילת חוות דעתו של ד"ר דבי, אולם הבקשה נדחתה. בהמשך, 17.
15 זומן ד"ר דבי על ידי ב"כ המערער לחקירה על חוות דעתו, ולאחר שנשמעה חקירתו, ביקשו
16 הצדדים לקבוע ישיבה נוספת לשמיעת המערערת ועדים נוספים. בשלב מאוחר יותר הגישו
17 הצדדים הודעה על הסדר דיוני שלפיו ביקשו להגיש סיכומים בכתב, וציינו כי הם "**מוותרים**
18 **על חקירת המערערת והמומחים הרפואיים מטעם הצדדים מבלי שיהיה בכך משום הסכמה**
19 **של מי מהצדדים לאמור בחוות הדעת או בתצהיר של הצד השני, וכל צד יכול לטעון כנגד**
20 **הנתונים ו/או הטיעונים ו/או הרלוונטיות של תוכן חוות הדעת והתצהיר של הצד השני**",
21 וכך היה.
22
- 23 **דיון** 18.
24
- 25 כלל ידוע הוא כי תובע על פי חוק הנכים נדרש להוכיח תחילה את התשתית העובדתית עליה
26 נסמכת תביעתו, ולאחר מכן, קיומו של קשר סיבתי, בין עובדתו/רפואי ובין משפטי, בין
27 הפגימה הנטענת על ידו לבין השירות.
28
- 29 בענייננו, המערערת טענה כי תנאי שירותה התאפיינו בפעילות פיזית מאומצת שהיתה כרוכה 19.
30 בעומסים כבדים על הגב כמתואר לעיל. המשיב הכחיש טענה זו, והפנה לעובדה שהמערערת
31 שירתה כמדריכת טכנאים בחיל הקשר, תפקיד שאינו כרוך בפעילות פיזית מאומצת, ולעובדה
32 כי היא קיבלה פטורים מהרמת משאות במשקלים שונים, בתקופות שונות במהלך שירותה,
33 כמפורט בסעיף 3 לסיכומיו.
34

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

20. מעיון בחומר הראיות עולה כי ביום 21.7.13, היינו כחודש לאחר גיוסה, ניתן למערערת פטור מהרמת משקלים מעל ל-7 ק"ג בגין כאבי רגליים וברכיים. ביום 18.8.13 היינו כחודש לאחר מכן, ניתן לה פטור נוסף מהרמת משקל מעל 7 ק"ג למשך שבועיים. ביום 7.10.13 התלוננה המערערת על כאבי גב תחתון, וניתן לה פטור מהרמת משאות מעל 10% ממשקל גופה למשך 45 יום. המערערת המשיכה להתלונן על כאבים בגב תחתון, ובחודש 7/15 ניתן לה פטור קבוע מהרמת משקל מעל 4 ק"ג, והגבלה לעבודה משרדית בלבד כמתואר לעיל.
21. המערערת טענה, הן בתצהירה והן בסיכומיה, כי הפטורים הנ"ל לא מומשו על ידה מחשש שהדבר יפגע בקידומה. אולם עיון ב"מכתב האישי" שצורף לתביעה שהוגשה על ידה למשיב מעלה כי הטענה הנ"ל, בדבר אי מימוש הפטורים, לא הועלתה כלל במכתבה הנ"ל. נהפוך הוא, לאורך כל המכתב אזכרה המערערת את עובדת קבלת ה"פטורים" ללא כל הסתייגות, מה שהטיל ספק לכאורה בדבר אמינות הטענה שהועלתה על ידה בהקשר זה במסגרת הערעור דנן.
22. לכאורה, מצב הדברים הנ"ל היה מטה את הכף לקבלת טענות המשיב שלפיה פעילותה של המערערת היתה נעדרת מאמצים פיזיים הכרוכים בעומסים על הגב בעקבות הפטורים שניתנו לה כאמור, ואולם, המערערת צירפה לכתב הערעור המתוקן מטעמה, מכתב מאת מפקדה בבה"ד 7, סרן ס.ב, שבו צוין כי במהלך שירות החובה שלה "הירבתה המערערת להרים משקלים כבדים ביחס למשקלה וביצעה משימות הדורשות עמידה ממושכת כגון העברת שיעורים מהבוקר ועד הערב כולל ביצוע תרגולים ומודלים על הכלים והאמצעים התקשוביים באותו היום" (נספח א4 לערעור המתוקן). עוד צירפה תצהיר של מפקדה הישיר בקורס יסוד טכנאים, מר א.ש, שבו צוין כי במסגרת הקורס נדרשה המערערת לפעילות פיזית קשה שכללה, בין השאר, סחיבות יומיומיות של נשק ארוך ואפוד קרב הכולל מחסניות מימיות וקסדה, וכן השתתפה במסעות שונים עם הציוד הנ"ל על הגב וציוד נוסף כמו ג'יריקני מים, אלונקות וכו' (נספח א5 לערעור המתוקן) (התצהיר הוגש ללא אימות, בצירוף בקשה לאימותו במהלך הדיון). עוד הגישה המערערת תצהיר של מפקדת היחידה לשעבר בבה"ד 7, גבי מ.ד, שבו צוין כי המערערת נדרשה לירידה לשטח עם הלוחמים כשהיא סוחבת אפוד, נשק, קסדה וציוד נוסף, וכי השתתפה במבצע צוק איתן שבמהלכו היתה מחויבת להסתובב עם אפוד קרמי במשקל כבד ביותר וכן נשק מחסנית וקסדה (נספח א6 לערעור המתוקן). ודוקי, עדים אלה לא נחקרו על ידי המשיב לאור ההסכמה הדיונית שאליה הגיעו הצדדים כמתואר בסעיף 17 לעיל.
23. בבואנו להכריע בשאלת הוכחת התשתית העובדתית בהתבסס על חומר הראיות שהוצג בפנינו, כאשר מצד אחד, הונחו בפנינו תצהירי מפקדיה של המערערת אשר לא הופרכו כאמור,

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

- 1 ומצד שני, לא הונחה בפנינו כל עדות סותרת מטעם המשיב למרות שהטענה בדבר אי מימוש
 2 ה"פטורים" הועלתה בתצהירה של המערערת אשר צורף לכתב הערעור, בנוסף לויתור
 3 המשיב על חקירתה של המערערת בסוגיה הנ"ל, אף אם הדבר נעשה במסגרת ההסדר הדיוני
 4 שצוטט בסעיף 17 לעיל, הננו רואים לנכון לאמץ את טענותיה של המערערת לעניין תנאי
 5 שירותה, וקובעים כי טענתה בדבר הפעילות הפיזית שהיתה כרוכה בעומסים על הגב במהלך
 6 שירותה הצבאי, הוכחה במידה הדרושה בהליך זה.
- 7
- 8 24. המשוכה השנייה שעל המערערת לעבור להוכחת זכאותה להכרת זכות נכה על פי חוק הנכים,
 9 היא הוכחת קיומו של קשר סיבתי עובדתי/רפואי בין תנאי שירותה הצבאי לבין הפגימה
 10 הנטענת על ידה. דרך המלך להוכחת קיומו של קשר זה היא באמצעות הצגת אסכולה רפואית
 11 התומכת בקיומו של קשר כאמור (רע"א 2027/94 **צביה קליג' נ' קצין התגמולים**, פ"ד נ(1),
 12 529). אולם, גם במקרה שלא עלה בידיה להוכיח קיומה של אסכולה כאמור, עדיין פתוחה
 13 בפניה הדרך להוכיח כי במקרה הקונקרטי שלה, המחלה נגרמה או הוחמרה עקב השירות
 14 (רע"א 2985/97 **רפאל מאיר נ' קצין התגמולים**, פ"ד נז(1), 931). רמת ההוכחה הנדרשת ממנה
 15 אינה מחמירה, שכן כבר נפסק בהקשר של חוק הנכים כי **"אין להחמיר עם התובע, במיוחד
 16 כאשר באים לשקול את הראיות אשר בעזרתן מבקש הוא להרים את הנטל המוטל עליו. אין
 17 הוא חייב לבסס את טענותיו עד לדרגת שכנוע של "קרוב לוודאי", ודי אם עולה מההוכחות
 18 בשלמותן, לרבות החומר הרפואי, כי מתקבל מאוד על הדעת, שאמנם קיים קשר סיבתי בין
 19 השירות הצבאי לפרוץ המחלה"** (ר"ע 187/83 **דב רדושיצקי נ' קצין התגמולים לפי חוק
 20 הנכים**, פ"ד לו(4), 361).
- 21
- 22 25. במקרה שבפנינו, הן המומחה מטעם הוועדה ד"ר דבי, והן המומחה מטעם המשיב ד"ר
 23 לובובסקי, קבעו כי לא קיימת ספרות רפואית מבוססת מדעית התומכת בקיומו של קשר
 24 סיבתי בין פעילות פיזית מאומצת לרבות הרמת משא כבד, לבין פריצת דיסק ו/או כאבי גב
 25 תחתון ו/או מגבלה בתנועות הגב ו/או התפתחות פתולוגיה כלשהי בגב.
- 26
- 27 ואולם, במסגרת חוות דעתו (עמ' 141 בתיק הרפואי), ציין ד"ר לובובסקי כי המחקרים לא
 28 שללו קיום השפעה אפשרית של פעילות פיזית על התפתחות שינויים ניווניים בגב תחתון
 29 לרבות מחלת דיסק ניוונית, אם כי ציינו כי ההשפעה הינה קטנה. גם ד"ר דבי ציין בחקירתו
 30 הנגדית כי במקרים מסוימים הוא הכיר בקיומו של קשר סיבתי בין כאבי גב תחתון לבין
 31 עומסים, אם כי הדגיש כי המדובר במקרים חריגים שבהם היתה קיימת אנומליה בגב תחתון
 32 עוד קודם להופעת הכאבים (עמ' 11 ש' 8-14). בנוסף התייחס ד"ר דבי ספציפית לסוגיית תת
 33 המשקל שממנה סבלה המערערת, עת נשאל על ידי חבר הוועדה ד"ר קורת כדלקמן:
 34

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

- 1 **האם תת המשקל של המערערת יכול לשמש סוג**
2 **אנומליה שעליה דיברת קודם?**
3 **זאת שאלה נהדרת ולגיטימית ואני שובר את הראש, ועל**
4 **כך צריך לעשות מחקר לבסס את ההשערה הזאת שיש**
5 **פה אנומליה ושכיחות המצבים הללו, פריצת הדיסק עם**
6 **תת משקל באופי הזה נושא את זה. אבל בהחלט זה**
7 **משהו או אחד הנתונים שצריך להכניס בנוסחה הזאת.**
8 **בהחלט שיקול. אבל לא יודע את התשובה לזה. צריך**
9 **לבדוק את ההשערה הזאת" (עמ' 12 ש' 23-27)**
10
11 יוצא אפוא, שהקשר בין עומסים לבין הופעת כאבי גב תחתון ו/או האצת תהליכים ניווניים
12 בגב תחתון, לא נשלל לחלוטין על ידי המחקרים הרפואיים, ולמותר לציין כי חלק גדול מבכירי
13 הרפואה האורתופדית שדעותיהם נשמעות מדי פעם בפני ועדה זו, דוגלים בקיומו של קשר
14 כאמור בהתקיים נסיבות ספציפיות המצדיקות הסקת מסקנה כאמור.
15
16 26. בענייננו, הוכח כאמור כי עובר לגיוסה, סבלה המערערת מתת משקל (45 ק"ג, גובה 1.55
17 מטר), וכי היא עלתה במשקל לצורך גיוסה וקבלת פרופיל 97. ואולם, כבר לאחר החודש
18 הראשון בשירות, היא החלה לסבול מכאבי רגליים וברכיים, וכשלושה חודשים לאחר מכן,
19 היא החלה לסבול מכאבי גב תחתון, ואובחנה אצלה רגישות במישוש שרירי גב תחתון והגבלה
20 קלה בתנועות הגב התחתון. לא זו אף זו, מעיון בתיעוד הרפואי עולה כי בתקופה זו חזרה
21 המערערת להתלונן על ירידה במשקל (45 ק"ג) (עמ' 150 בתיק הרפואי).
22
23 27. לאור קיום השפעה אפשרית ולו קטנה, על פי המחקרים, בין הרמת משאות לבין האצת
24 התפתחות שינויים ניווניים בגב, ובהתחשב בנתוני האישיים של המערערת (משקלה הנמוך)
25 והחשיפה שלה להרמת משקלים במהלך תקופת שירותה, ולאור סמיכות הזמנים הקרובה
26 מאוד בין החשיפה לעומסים בשירות הצבאי לבין הופעת כאבי גב תחתון, שוכנענו במידה
27 המתקבלת מאוד על הדעת, בקיום קשר סיבתי רפואי בין תנאי שירותה הצבאי של המערערת
28 לבין הופעת כאבי גב תחתון אצלה בסמוך לאחר תחילת השירות, והעובדה שחלק
29 מהאוכלוסייה הצעירה סובלת מהשינויים מהסוג שהמערערת סובלת מהם בגב תחתון,
30 כעמדתם של ד"ר לובובסקי וד"ר דבי, איננה שוללת מניה וביה את קיומו של קשר כאמור
31 במקרה הקונקרטי של המערערת.
32

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

- 1 מסקנה זו מתבקשת גם לאור תכליתם של חוקי הנכים, שלגביהם נכתב "גישת בית המשפט
- 2 היא, מאז ומקדם, כי יש לפרשם ברוחב לב ולא ביד קמוצה, מתוך רצון להיטיב עם הנכה
- 3 ושלא להקפיד עמו" (ד"נ 5343/00 קצין התגמולים נ' אורית אביאן, נו(5), 732).
- 4
- 5 לעניין הקשר הסיבתי המשפטי - הכאבים של המערערת הופיעו עקב חשיפתה לפעילות פיזית
- 6 מאומצת שכללה הרמת משאות ועומסים על הגב במהלך שירותה הצבאי, ולכן בפנינו קשר
- 7 סיבתי משפטי מובהק וברור בין הופעת הכאבים לבין השירות הצבאי, והסברה שלפיה
- 8 המערערת היתה סובלת מכאבי גב תחתון בכל מקרה גם אם לא היתה מתגייסת כלל כדברי
- 9 ד"ר לובובסקי, אינה שוללת את הקשר הסיבתי, שכן כבר נפסק כי "העובדה, שהמחלה יכלה
- 10 להתפרץ או להתלקח גם שלא עקב השירות, איננה שוללת את הקשר הסיבתי. האפשרות
- 11 התיאורטית האמורה איננה יכולה לשלול קשר סיבתי מקום בו היה אירוע בשירות שהאיץ
- 12 את פריצתה של המחלה" (ע"א 472/89 קצין התגמולים נ' אברהם רוט, מה(5), 203).
- 13
- 14 האם עסקינן בקשר סיבתי מסוג גרימה או מסוג החמרה?
- 15
- 16 ראשית נבהיר כי במקרה שבפנינו אין תחולה ל"חזקת הגרימה" חרף העובדה שמדובר
- 17 בשירות קצר, הואיל ואין עסקינן ב"מחלה" קונסטיטוציונלית שהיתה חבויה בגופה של
- 18 המערערת והתפרצה לראשונה במהלך שירותה הצבאי. המערערת סבלה מכאבי גב תחתון
- 19 "לסירוגין" עוד בגיל 15 (ראה סעיף 12 לעיל), מה שיכול ללמד על התפתחות שינויים ניווניים
- 20 בעמוד השדרה שלה בגיל צעיר, והעובדה שהיא פנתה לקבלת טיפול רפואי בגין בעיה זו בגיל
- 21 15 והתלוננה על כאבי גב תחתון לסירוגין, אינו דבר של מה בכך, גם אם מדובר בביקור בודד.
- 22 ודוק, מחקרים הראו כי שינויים ניווניים קיימים גם אצל אנשים צעירים ואפילו נערים, והם
- 23 חלק מתהליכים פיזיולוגיים אותם עובר הגוף במהלך השנים. גם סמיכות הזמנים המאוד
- 24 קרובה, בין הופעת כאבי גב תחתון לבין תחילת שירותה הצבאי, מצדדת בהנחה שעסקינן
- 25 בתהליך פיזיולוגי אשר החל להתפתח בגופה של המערערת עובר לגיוסה, אם כי השירות
- 26 הצבאי ותנאי העומס שהיו כרוכים בו כמתואר לעיל, האיצו את התפתחותו, וכפועל יוצא
- 27 מכך, את הופעת הביטויים הכרוכים בו, כגון כאבים והגבלה בתנועות הגב.
- 28
- 29 בהקשר זה נציין כי גם פריצת הדיסק שהתגלתה אצל המערערת בבדיקת CT מיום 27.5.15,
- 30 בהיותה בת 22 שנה (ראה סעיף 8 לעיל), הינה סוג של ממצא ניווני, המבטא תהליך של
- 31 התנוונות הדיסק במסגרת תהליך ההזדקנות הטבעי, גם אצל צעירים. במסגרת חקירתו
- 32 הנגדית התייחס ד"ר דבי לסוגיה זו ואמר:
- 33

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

1 "אני מזמין אותך אלייך [צריך להיות אליי, הערה שלנו] לביקור
 2 בוקר במחלקה ותראה נערות בגילה של המערערת עם פריצות
 3 דיסק קשות ולפעמים עם איבוד שליטה על הסוגרים שבגילה של
 4 אנחנו רצים ומנתחים את הגב בגלל פריצת הדיסק, ובגילה של
 5 המערערת. משום רקע של פעילות. משום מאמץ. אז מה תאמר
 6 אז? ארעות הזאת של פריצת דיסק בגיל 20 סביב שנות העשור
 7 השני לחיים יכולה להיות עם ובלי מאמצים. ואתה תופתע לראות
 8 כמה זה שכיח וכמה זה קורה ללא כל מאמץ" (עמ' 11 ש' 22-26)

9
 10 יוצא אפוא שפריצת הדיסק שהתגלתה אצל המערערת במהלך שירותה הצבאי הינה ביטוי
 11 להחמרה בתהליך התפתחות השינויים הניווניים בעמוד השדרה המתני אצלה, שממילא נתנו
 12 את אותותיהם עובר לגיוסה, והוחמרו עקב תנאי שירותה הצבאי כפי שצוין לעיל.

13
 14 עוד נציין כי פריצת דיסק כשלעצמה אינה מהווה מחלה או נכות המזכה את המערערת בהכרה .32
 15 על פי חוק הנכים. לא זו אף זו, לעיתים היא אינה מלווה בתסמינים כלשהם, וכדברי ד"ר
 16 לובובסקי "פגמים דיסקלים הם ממצאים שכיחים בהדמיה של עמוד השדרה כפי שהודגם
 17 במספר רב של עבודות בספרות הרפואית ונצפים פעמים קרובות באנשים ללא כל תלונות על
 18 כאבי גב או כאבים קורניים" [ההדגשה שלנו]. כמו כן, לעיתים לא קיימת קורולציה בין חומרת
 19 השינויים והפגמים הדיסקלים בעמוד שדרה מותני לבין חומרת התסמינים (הכאבים
 20 והמוגבלות בתנועות גב תחתון). מטעמים אלה, נכות בעמוד שדרה, על פי תקנות הנכים
 21 (מבחנים לקביעת דרגות נכות), תש"ל-1969, נקבעת על פי מבחנים של כאב, מוגבלות והשפעה
 22 על כושר הפעולה, ולא על פי ממצאים דימותיים. גם בחוק הנכים, "נכות" מוגדרת כאיבוד
 23 כושר הפעולה או פחיתתו של כושר זה. משמע, שלפגמים הדיסקלים שהודגמו אצל המערערת
 24 במהלך שירותה הצבאי אין נפקות לצורך קביעת נכותה על פי חוק הנכים, להבדיל מתסמיני
 25 הכאב והמוגבלות שמהם סבלה כמתואר לעיל.

26
 27 המערערת אשר סבלה ממשקל נמוך, התלוננה כאמור על כאבי גב תחתון לסירוגין בהיותה .33
 28 בת 15 שנה. מאז אותה תלונה ועד לגיוסה בגיל 20 לא נמצא בתיקה הרפואי כל תיעוד על
 29 תלונות נוספות בגין כאבי גב תחתון. כחודש לאחר גיוסה, היא התחילה לסבול מכאבים
 30 ברגליים ובברכיים, ובחלוף כשלושה חודשים היא התחילה לסבול מכאבי גב תחתון. כאבים
 31 אלה הלכו והתגברו במהלך שירותה הצבאי והגיעו לכדי הגבלה בתנועה שבעטיים הורד
 32 הפרופיל שלה ל-45. כאן המקום לציין כי ד"ר דבי אישר בחקירתו הנגדית קיומה של הגבלה
 33 בתנועה אצל המערערת, אם כי לדעתו, ההגבלה אינה גדולה כדבריו (עמ' 6 ש' 25-26).

בית משפט השלום בחיפה

ע"נ 17-04-27358

תיק חיצוני: 205294006

- 1 לאור האמור הננו קובעים כי תנאי שירותה הצבאי של המערערת האיצו את התפתחות
 2 השינויים הניווניים שמהם סבלה עובר לגיוסה, וכפועל יוצא מכך, החמירו את כאבי גב תחתון
 3 שמהם סבלה עובר לגיוסה, והביאו תוך פרק זמן קצר להגבלה בתנועה. בנסיבות אלה, אנו
 4 מעמידים את שיעור ההחמרה על 70%.
- 5
- 6 המסקנה מכל האמור לעיל היא שהננו מקבלים את הערעור, ומבטלים את החלטת המשיב
 7 מיום 26.3.17, וקובעים קיומו של קשר סיבתי מסוג החמרה, בשיעור של 70%, בין הכאבים
 8 וההגבלה בגב תחתון שמהם סובלת המערערת, לבין תנאי שירותה הצבאי.
- 9
- 10 המשיב ישלם למערערת הוצאות המומחה מטעמה (ד"ר קרת) כנגד הצגת קבלות, וכן את
 11 חלקה של המערערת בהוצאות המומחה מטעם הוועדה (ד"ר דבי).
- 12
- 13 בנוסף ישלם המשיב למערערת שכ"ט עו"ד בסך של 12,000 ₪ בצירוף הפרשי הצמדה וריבית
 14 כחוק מהיום ועד התשלום המלא בפועל.
- 15
- 16
- 17
- 18 ניתן היום, ט' אייר תש"פ, 03 מאי 2020, בהעדר הצדדים.
- 19
- 20 הערה: פסק דין זה הותר לפרסום לאחר שהוסרו ממנו פרטים מזהים.
- 21
- 22

דר' נעמי אפטר,
חברת הוועדה

דר' אלכס קורת,
חבר הוועדה

כאמלה ג'דעון, שופטת
יו"ר הוועדה

23